

نظام حسابداری و گزارشگری مالی زامبیا

دکتر محسن خوش‌طینت

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

زهره رئیسی

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری

تاریخ زامبیا

جمهوری زامبیا^۱ با وسعت ۷۵۲/۶۲۰ کیلومتر مربع در جنوب آفریقا واقع است. پایتخت این کشور لوزاکا^۲ می‌باشد. از مهمترین شهرهای آن کیتوه^۳، اندولا^۴، چی پاتا^۵ و لیوینگستون^۶ نام دارند. نژاد مردم زامبیا سیاه و سفید است. مردم این کشور پیرو دین‌های مسیحیت، اسلام و آنیسم هستند.

طبق آمار منتشره در جولای ۲۰۰۵ جمعیت این کشور حدود ۱۱,۶۶۸,۰۰۰ نفر بوده است. متوسط رشد سالیانه جمعیت ۳/۱ درصد و متوسط امید زندگی در این کشور پنجاه سال می‌باشد. حدود ۶۰ درصد از جمعیت زامبیا در روستاها و ۴۰ درصد در شهرها اقامت دارند.

نرخ رشد تولید ناخالص داخلی در زامبیا طی سال‌های ۲۰۰۲، ۲۰۰۳ و ۲۰۰۴ به ترتیب ۴/۹ درصد، ۵ درصد و ۵/۰ درصد بوده است. در حالیکه کل تولید ناخالص داخلی برای سال ۲۰۰۵ بالغ بر ۷۹۲/۱۰ میلیارد دلار بوده است.

زبان رسمی این کشور انگلیسی است که میراث دوران استعمار کشور بریتانیا می‌باشد. البته، زبان قبیله‌ای نیز در بین قبایل مختلف اهمیت ویژه‌ای دارد. در حال حاضر تلاش دولت زامبیا ترویج این زبان و ایجاد وحدت زبانی بین قبایل همزمان با گسترش خط و زبان انگلیسی می‌باشد.

زامبیا دارای ذخایر معدنی بسیار غنی و آب و هوای

معتدل بوده و میانگین دما به ۲۷-۱۳ درجه سانتی‌گراد می‌رسد. بخش زیادی از خاک این کشور پوشیده از مراتع سرسبز می‌باشد و به همین علت، دامداری در زامبیا بسیار رایج است؛ به گونه‌ای که کشاورزی و دامپروری شغل اصلی مردم زامبیا است.

زامبیا اگر چه به دریا راه ندارد ولی قرار گرفتن این کشور در بین هفت کشور منطقه و وجود راه‌های زمینی بین زامبیا و کشورهای همجوار، موقعیت استراتژیک ویژه‌ای را برای این کشور ایجاد کرده است.

کشور زامبیا از شمال با زئیر و تانزانیا^۷ از جنوب با نامیبیا^۸، بوتسوانا^۹ و زیمبابوه^{۱۰} از شرق با مالاوی^{۱۱} و موزامبیک^{۱۲} و از غرب با کشور آنگولا^{۱۳} همسایه می‌باشد.

این کشور دارای ۹ استان به شرح زیر می‌باشد: مرکزی، کاپریت^{۱۴}، خاوری، لوآپولا^{۱۵} شمالی، شمال باختری، جنوبی، باختری.

روز استقلال زامبیا از انگلستان که روز ملی این کشور می‌باشد، بیست و چهارم اکتبر سال ۱۹۶۴ میلادی است. ضمناً، در چنین روزی این کشور به عضویت سازمان ملل متحد درآمد.

در سال ۱۹۶۸ واحد پول زامبیا که کواچا^{۱۶} نام دارد رواج یافت. تا آن زمان، پوند انگلیس واحد پول این کشور بود. هر کواچا به صد واحد تقسیم می‌شود و هر بخش را انگوی

می‌خوانند. در زبان سنتی زامبیا، کواچا به معنی آزادی و انگوری به معنی روشنایی می‌باشند. این نام‌ها شعار مردم زامبیا در روزهایی بود که برای دستیابی به استقلال مبارزه می‌کردند.

گردشگری

نام زامبیا از رودخانه معروف زامبزی^{۱۷} که چهارمین رود پر آب آفریقا می‌باشد گرفته شده است. ادامه این رودخانه به بزرگترین آبشار جهان از نظر طول، یعنی آبشار ویکتوریا منتهی می‌گردد. بزرگترین دریاچه مصنوعی جهان که کاریبا نام دارد، در جنوب این کشور واقع است. دریاچه تانگانیا که شاید ژرف‌ترین دریاچه آب شیرین جهان باشد نیز در زامبیا واقع است و تنها بندر مپولونگو بر کرانه این دریاچه قرار دارد.

براساس گزارش‌های رسمی، تعداد گردشگران خارجی در این کشور در طول سال ۲۰۰۵ با افزایشی معادل ۲۴ درصد به سقف ۵۱۵ هزار نفر رسید. این رقم در سال ۲۰۰۴ کمتر از ۴۱۳ هزار نفر بود. براساس این گزارش، نرخ رشد بخش گردشگری زامبیا در سال ۲۰۰۵ بیش از ۱/۱۲ درصد بود. در حالی که این رقم در سال ۲۰۰۶ کمتر از ۶/۴ درصد بوده است.

مقامات مسئول، افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و ارایه راه کارهای مناسب در این بخش را از جمله دلایل رونق صنعت گردشگری کشور در سال گذشته عنوان کرده‌اند. شایان ذکر است طی سه ماهه اول سال ۲۰۰۷ بیش از ۴۲ هزار نفر گردشگر خارجی از طریق مرزهای هوایی وارد زامبیا شدند. این رقم در مدت مشابه سال گذشته کمتر از ۳۷ هزار نفر بوده است. در این کشور مناطق ویژه حمایت شده جهت وحوش وجود دارد که سبب جلب توریست‌های فراوانی می‌شود.

عضویت در پیمان‌ها

زامبیا عضو سازمان‌های اقتصادی زیر مجموعه نهادهایی نظیر ایکائو^{۱۸} و یاتا^{۱۹} ... می‌باشد. از بُعد منطقه‌ای، این کشور در سازمان توسعه کشورهای جنوب آفریقا (SADC)^{۲۰} که در سال ۱۹۸۰ تاسیس شده، عضویت دارد. زامبیا همچنین عضو سازمان تجارت ترجیحی (PTA)^{۲۱} نیز بوده است.

جمله زامبیا بود. در اواسط این دهه قیمت مس که منبع اصلی درآمد ارزی زامبیا می‌باشد کاهش و قیمت نفت افزایش یافت. در نتیجه، زامبیا که تا آن زمان یکی از کشورهای ثروتمند آفریقایی به‌شمار می‌آمد با یک بحران اقتصادی روبرو شد و در نهایت جهت دریافت وام به صندوق بین‌المللی پول روی آورد. این صندوق در بدو امر موافقت نمود که تا سال ۱۹۸۰ یک میلیون دلار وام در اختیار زامبیا قرار دهد. این روند تا سال ۱۹۸۶ ادامه یافت. در این سال، سیاست‌های غیرمتعهدانه دولت زامبیا که خوشایند دولت‌های غربی و صندوق بین‌المللی پول نبود باعث شد که این صندوق رویه خود را در قبال زامبیا عوض نماید و همچنین از این کشور بخواهد تا برنامه تعدیل ساختار اقتصادی صندوق بین‌المللی پول را اجرا کند. زامبیا، اولین شرط صندوق مبنی بر حذف یارانه مواد غذایی را مورد آزمایش قرار داد. تحقق این شرط موجب افزایش قیمت آرد ذرت، یعنی غذای اصلی مردم شد و در پی آن، نارضایتی عمومی و متعاقباً شورش مردم و غارت فروشگاه‌ها اتفاق افتاد. رئیس جمهور وقت، آقای کائوندا، به‌ناچار در سال ۱۹۸۷ رابطه خود را با صندوق بین‌المللی پول قطع کرد، اما به دلیل شرایط بد اقتصادی و پس از سه سال، مجدداً باب مذاکره را با این ارگان پولی جهانی گشود. به دنبال پذیرش شرایط بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، زامبیا به اجبار ارزش واحد پول خود را بیش از صد درصد کاهش داد، یارانه‌ها را حذف نمود و سیستم کنترل قیمت‌ها را ملغی ساخت.

اقتصاد زامبیا

فلز مس، اساس اقتصاد زامبیا را تشکیل می‌دهد. از زمان استقلال تاکنون، مس و فراورده جانبی آن یعنی کبالت، بین ۹۳ الی ۹۷ درصد صادرات زامبیا را تشکیل می‌دهد. زامبیا پنجمین کشور تولیدکننده مس در جهان و یکی از چهار عضو اصلی سازمان تولیدکنندگان مس می‌باشد. در زامبیا، معادن روزمینی و زیرزمینی مس وجود دارد و استان کوپریلت، تولیدکننده اصلی مس زامبیا به‌شمار می‌آید. در کنار مس، معادن روی، قلع، سرب و سنگ‌های گران‌قیمت در زامبیا وجود دارند.

اقتصاد زامبیا وابسته به بهای جهانی قیمت مس است. اگر این بها بالا رود، اقتصاد زامبیا رونق می‌گیرد و در صورت کاهش، مشکلات اقتصادی پدید می‌آید.

کارشناسان اقتصادی صندوق بین‌المللی پول در یک بررسی اعلام کرده‌اند که ذخیره مس زامبیا تا پانزده سال

جایزه نشان جهانی برای صنعت گردید که از سوی موسسه بین‌المللی گسترش و اعتبار اعطاء شود. این جایزه به خاطر سهم زیمکو در بهبود زندگی مردم زامبیا داده شد. تا آن زمان، هنوز هیچ سازمان بازرگانی دیگری در آفریقا برنده این جایزه نشده بود.

طی شش سال اول استقلال، زامبیا از قالب کشوری فاقد صنعت خارج شد. گسترش صنایع در سال‌های اول استقلال باعث کاهش وابستگی کشور به واردات گردید. در دهه اول استقلال، تلاش فراوانی جهت توسعه کشور انجام شد و در این دوران به رغم ریاضت‌های اقتصادی، دولت زامبیا یکی از ثروتمندترین کشورهای منطقه گردید.

همانطور که قبلاً مطرح شد، در اواخر دهه هفتاد اقتصاد زامبیا دچار مشکلاتی شد. کاهش قیمت مس و افزایش قیمت نفت تعادل اقتصادی کشور را بر هم زد. در سال ۱۹۹۱، پس از سقوط دولت کائوندا و استقرار نظام چند حزبی، سیاست دولت باعث تغییر بافت ۲۷ ساله اقتصاد دولتی و تقویت اقتصاد بخش خصوصی گردید. این در حالی صورت می‌گرفت که هنوز نقش دولت در اقتصاد و به خصوص اقتصاد کلان روشن نبود. ساختار صنعتی کشور بی‌رمق و کم‌تحرک بود و مدیران شرکت‌های نیمه‌دولتی، و دولتی تجربه فعالیت در بخش خصوصی را نداشتند و در نهایت یک محیط اجتماعی مناسب برای انتقال فراهم نیامده بود.

در این دوران، سیاست دولت بر اجرای برنامه تعدیل ساختار اقتصادی ارائه شده از سوی بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول تاکید داشت؛ زیرا در غیراین صورت، از کمک‌های مالی این ارگان‌ها محروم می‌گردید. برنامه‌ریزی اصلی دولت در حال حاضر رشد اقتصاد بازار، خصوصی‌سازی اموال و شرکت‌های دولتی، تک‌نرخ‌سازی کردن ارز و ایجاد تسهیلات برای جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی است.

صادرات و واردات

از اقلام عمده صادراتی می‌توان به مس، کبالت و روی اشاره کرد. خریداران عمده نیز کشورهای انگلستان، آمریکا، آلمان، ایتالیا، ژاپن و چین می‌باشند.

واردات زامبیا عمدتاً از کشورهای انگلستان، ژاپن، آلمان، هندوستان و ایتالیا صورت می‌گیرد.

واردات این کشور به طور کلی شامل موارد زیر می‌باشد: کالاهای واسطه‌ای، کالاهای سرمایه‌ای، کالاهای مصرفی،

آینده تمام خواهد شد. این امر، باعث نگرانی مردم زامبیا شده است.

در دوران حکومت آقای کائوندا و تا قبل از سال ۱۹۹۱، شرکت نیمه دولتی (ZCCM) عهده‌دار مدیریت مجموعه معادن مس بود. اما پس از سال ۱۹۹۱، دولت زامبیا اعلام کرد که قصد واگذاری یا فروش این صنایع را به بخش خصوصی دارد. در حال حاضر به رغم مخالفت مردم با این امر، بخش‌هایی از این معادن به بخش خصوصی واگذار شده است.

اصلاحات مولونگوشی^{۲۲}

قبل از استقلال زامبیا، کلیه امور اقتصادی در اختیار اروپاییان و آسیایی‌ها بود و شهروندان زامبیایی نقش مهمی در فعالیت‌های اقتصادی نداشتند. در تاریخ ۱۹/۴/۱۹۶۸، کائوندا رئیس‌جمهور وقت اعلام کرد که در آینده شهروندان غیر زامبیایی برای دریافت اعتبار از بانک‌ها محدودیت خواهند داشت. این افراد، همچنین نمی‌توانند در خارج از ده شهر بزرگ زامبیا به فعالیت اقتصادی بپردازند. این قوانین به اصلاحات مولونگوشی معروف گردید. مولونگوشی نام کنفرانسی بود که این قوانین در آن اعلام شد. پس از این اصلاحات، دولت زامبیا فعالیت‌های خود را در زمینه اقتصادی افزایش داد و شرکت نیمه دولتی ایندکو اداره‌شماری از صنایع بزرگ را به عهده گرفت. در بیشتر این موارد ایندکو ۵۱ درصد سهام کسب و کار یا صنعت را مالک می‌شد و بدین ترتیب، این کشور می‌توانست بر خط‌مشی آن نظارت نماید. مالکیت خصوصی نیز تا ۴۹ درصد مجاز بود. کائوندا و مشاوران خصوصی وی نجات اقتصاد زامبیا را در سایه نظارت دولت می‌دانستند. بدین ترتیب، زامبیایی کردن اقتصاد با سرعت فراوانی آغاز گردید.

در سال ۱۹۶۹، کائوندا در یک سخنرانی اعلام کرد که دولت در مورد معادن نیز سیاست مشابهی پیش‌گرفته و ۵۱ درصد سهام معادن را ملی می‌کند. برای اداره سهام دولت در معادن سازمانی به نام میندکو تاسیس شد و در سال ۱۹۷۳ یک وزارتخانه دولتی وظیفه این سازمان را به عهده گرفت. همچنین سازمانی به نام فیندکو، شرکت ترابری ملی، شرکت هتل‌های ملی و شرکت انرژی تشکیل یافتند.

پس از این اقدامات، شرکت زیمکو یا شرکت صنعتی و معدنی زامبیا برای تحت پوشش قرار دادن شش شرکت دولتی فوق تاسیس گردید و رئیس‌جمهور، ریاست این شرکت را به عهده گرفت. در سال ۱۹۷۳ این شرکت برنده

- سوخت و انرژی و مواد غذایی.
- اقلام عمده وارداتی عبارتند از:
- مواد خام، مواد غذایی، مواد شیمیایی، ماشین‌آلات صنعتی، تولیدات صنعتی، لوازم حمل و نقل، نوشابه، تنباکو و اقلام مصرفی.
- از سال ۲۰۰۵ مهم‌ترین شرکای تجاری زامبیا کشورهای آفریقای جنوبی، زیمبابوه، سوئیس، چین، تانزانیا، تایلند، جمهوری دموکراتیک کنگو و انگلیس می‌باشند.
- ZAS9: قراردادهای بلند مدت.
- ZAS10: مالیات.
- ZAS11: دارایی‌ها و بدهی‌های جاری.
- ZAS12: گزارشگری بخش‌ها.
- ZAS13: اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات.
- ZAS14: حسابداری اجاره‌ها.
- ZAS15: درآمد.

شکل و محتوای صورت‌های مالی

اجزای اصلی صورت‌های مالی سالانه شرکت‌ها، شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. گزارش مدیریت و ارائه عملکرد شرکت.
۲. اظهار نظر مدیران در مورد حساب‌ها
۳. گزارش حساب‌برسان
۴. ترازنامه
۵. صورت سود و زیان
۶. صورت تقسیم سود
۷. صورت جریان وجوه نقد
۸. یادداشت‌های همراه سرمایه

در صورتی که سهام به صرف (بیش از ارزش اسمی) منتشر شوند، جمع مبلغ انباشته صرف سهام باید به حساب صرف سهام منتقل شود و فقط در موارد زیر می‌تواند به مصرف برسد:

۱. انتشار سهام جایزه برای سهامداران شرکت.
۲. جهت حذف هزینه‌های تاسیس به مجرد انتشار سهام یا اوراق قرضه.
۳. جهت بازخرید هرگونه سهام ممتاز یا اوراق قرضه قابل بازخرید.

اندازه‌های حسابداری

موجودی کالا

به اقل بهای تمام شده و ارزش جایگزینی ارزیابی می‌شوند. دارایی در جریان تکمیل طبق هزینه‌های مستقیم ارزیابی می‌شود که شامل درصد مناسبی از هزینه‌های سربار نیز می‌باشد.

موجودی‌ها باید طبق عناوین مناسبی طبقه‌بندی شوند، مانند مواد اولیه، در جریان تکمیل، کالای ساخته شده

حسابداری در زامبیا

اصول و قوانین و مقررات حسابداری در زامبیا شبیه به کشور انگلیس می‌باشد که دلیل آن، سابقه تاریخی نزدیک و ارتباطات اقتصادی دو کشور است.

اصول پذیرفته شده حسابداری، در شرکت‌های سهامی و خصوصی قابل اجرا می‌باشد. الزامات افشا نیز طبق قوانین شرکت‌ها و استانداردهای حسابداری بین‌المللی است. مبنای تهیه صورت‌های مالی در زامبیا، بهای تمام شده تاریخی می‌باشد.

مدیریت، مسئولیت تهیه و ارائه گزارش‌های مالی به سهامداران را به عهده دارد.

مرجع تدوین استانداردهای حسابداری در زامبیا

انجمن حسابداران رسمی زامبیا^{۲۳} (ZICA) می‌باشد که استانداردهای منتشر شده توسط کمیته استانداردهای حسابداری بین‌المللی را مورد تایید قرار داده و برای ترویج آنها تلاش می‌کند.

بیشتر اعضای ZICA، عضو انجمن حسابداران خبره یا انجمن حسابداران خبره مدیریت انگلستان می‌باشند. ZICA استانداردهای حسابداری بین‌المللی مورد پذیرش را در کتاب استانداردهای حسابداری زامبیا (ZAS) در سال ۱۹۹۶ به شرح زیر منتشر کرده است:

- ZAS1: افشای اصول حسابداری.
- ZAS2: موجودی کالا.
- ZAS3: حسابداری استهلاک.
- ZAS4: اطلاعاتی که باید در صورت‌های مالی افشا شوند.
- ZAS5: صورت جریان وجوه نقد.
- ZAS6: سود زیان خالص دوره، اشتباهات اساسی و تغییر در روش‌های حسابداری.
- ZAS7: تحقیق و توسعه.
- ZAS8: رویدادهای احتمالی بعد از تاریخ ترازنامه.

تجربه ای نو با سیستم یکپارچه مالی سپهر

عملکرد عالی

کیفیت مطلوب

پشتیبانی فنی مستمر

سادگی، کارایی و انعطاف فوق العاده

قابلیت انطباق با نیازهای مشتری

گارانته عملکرد

قیمت مناسب

اجرا شده در صنایع و کاربردهای مختلف

نسخ استاندارد، حرفه ای و پیشرفته

info@setarehsepehr.com
www.setarehsepehr.com

تهران، خیابان ملاصدرا، بعد از چهار راه شیراز

ساختمان سارا، پ ۲۰ طبقه ۳ واحد ۱۳

تلفن: ۸۸۰۳۹۸۵۵ - ۸۸۰۳۹۴۴۸

ساختمان، زمین، تجهیزات و ماشین آلات
دارایی ثابت به بهای تمام شده یا بهای ارزیابی به کسر
استهلاک.

مازاد تجدید ارزیابی فقط زمانی مشمول مالیات می شود که
تحقق یافته باشد.

ترکیب تجاری

وقتی خرید یک واحد تجاری به طور کامل توسط واحد
تجاری دیگر از طریق انتشار سهام صورت می گیرد، ارزش
منصفانه سهام منتشر شده را می توان از طریق ارزش
دارایی های اساسی تحصیل شده، تعیین کرد.

به طور کلی، فقط روش خرید در حسابداری ترکیب
واحدهای تجاری مجاز می باشد.

تلفیق

یک شرکت زمانی به عنوان شرکت اصلی شناخته
می شود که شرکت دیگری را به عنوان شرکت فرعی در
تملك داشته باشد. شرکت اصلی باید صورت های مالی
تلفیقی ارائه کند، مگر اینکه شرکت اصلی خود فرعی یک
شرکت ثبت شده در زامبیا باشد.

هرگونه سود یا زیان ناشی از معاملات درون گروهی، در
اندازه گیری سود یا زیان تلفیقی حذف می شود. همچنین، در
اندازه گیری دارایی ها و بدهی های گروه، مانده های درون
گروهی حذف می شود.

زیان های احتمالی در صورت دارا بودن هر دو شرط زیر،
در صورت های مالی ارائه می شوند:

۱- یک رویداد آتی در خصوص از دست دادن یک دارایی یا
وقوع یک بدهی در تاریخ ترازنامه محتمل است.

۲- مبلغ زیان به گونه ای قابل اتکا قابل برآورد است.
یادداشت های همراه

اطلاعات لازم برای درک بهتر صورت های مالی در
یادداشت های همراه افشا می شوند:

۱. شرحی از واحد تجاری شامل ماهیت فعالیت ها و شکل قانونی.
۲. خلاصه ای از روش های اصلی حسابداری شامل مبنای
تلفیق، روش شناخت درآمد، روش استهلاک، تسعیر ارز و
روش ارزیابی موجودی ها

۳. تعهدات مانند اجاره ها، مخارج سرمایه ای آتی و مزایای
بازنشستگی

۴. اجزای هزینه مالیات

۵. رویدادهای احتمالی مهم مانند دعاوی حقوقی، گارانته

۶. تجزیه و تحلیل اقلام اموال، ماشین آلات، تجهیزات و
موجودی ها

- جزئیات دارایی‌های ثابت باید شامل هزینه‌های بهبود و افزایش ارزش و جزئیات هرگونه تجدید ارزیابی باشد.
۷. معاملات با اشخاص وابسته
 ۸. مشخصات هرگونه وثیقه (ضمانت نامه)
 ۹. مبلغ پرداخت شده سهام سرمایه و تعداد سهامی که مدیران مجاز به انتشار هستند.
 ۱۰. جزئیات وام‌های بلندمدت، مانند نرخ بهره و تاریخ بازپرداخت

گزارشگری مالی

شرکت‌ها باید صورت‌های مالی را به طور سالانه ارائه کنند. در صورت تغییر سال مالی یا در سال اول فعالیت، این امکان وجود دارد که دوره حسابداری حداکثر به ۱۸ ماه افزایش یابد. همانند بسیاری از کشورها، در تهیه صورت‌های مالی در زامبیا از مفهوم تعهدی استفاده می‌شود.

مطالعه رشته حسابداری در زامبیا

ZCAS^{۲۲} مرکزی برای مطالعات حسابداری در زامبیا می‌باشد. ZCAS در سال ۱۹۸۸ با کمک و حمایت اتحادیه اروپا تاسیس شد. تاسیس این مرکز، زامبیا را قادر به مطرح کردن شرایط حسابداری ملی می‌کرد. همچنین، دانشجویان برای آموزش نیاز به مهاجرت به انگلیس را نداشتند. بدین ترتیب، سالانه در حدود ۱۶ میلیون دلار آمریکا صرفه‌جویی ارزی ایجاد شد. بیش از ۳۵۰ دانشجوی تا سال ۲۰۰۰ در دوره‌های آموزشی ZCAS شرکت کرده‌اند. میزان موفقیت دانشجویان بالا می‌باشد، به طوری که در ۱۹۸۸ و قبل از اینکه ZCAS فعالیت خود را آغاز کند، تنها چهار زامبیایی به عنوان حسابدار رسمی داشت. در حالی که در سال ۱۹۹۴، ZCAS بالغ بر ۲۴ حسابدار رسمی را آموزش داده بود. در طراحی دروس اصلی تعیین شده، نکات زیر مدنظر قرار گرفته است:

۱. جهت نشان دادن موفقیت آمیز صلاحیت حسابداری ملی، کشور به آموزش مناسب حسابداری نیاز دارد.
۲. ZCAS نشان داد که آموزش در کشور کیفیت را هم بهبود می‌بخشد. بنابراین، نیازی به اعزام دانشجویان به خارج از کشور وجود ندارد.
۳. کیفیت آموزش، باعث افزایش تعداد حسابداران و در نتیجه افزایش ثبات حرفه حسابداری در زامبیا شده است.

حسابرسی در زامبیا

بدنه اصلی حسابداران رسمی در زامبیا، موسسه حسابداران رسمی زامبیا می‌باشد که طبق قانون حسابداران تاسیس شده است (قانون شماره ۲۸ سال ۱۹۸۲). فقط اعضای این موسسه مجاز به حسابرسی شرکت‌های سهامی هستند.

حسابرسی، در قالب شرکت‌های تک مالکی یا تضامنی انجام می‌شود. قوانین حرفه‌ای اعضای موسسات حسابرسی را ملزم می‌کند تا در هنگام پذیرش کار حسابرسی استقلال داشته باشند و از تبلیغات پرهیزند.

نکاتی در خصوص حسابرسی در زامبیا

- شرکت‌های ثبت شده براساس قانون شرکت‌ها، باید دفاتر حسابداری و اسناد مربوط را به زبان انگلیسی تهیه کنند و آنها را برای مدت ۱۰ سال نگهداری نمایند.
- شرکت‌ها باید گزارش‌های سالانه را ظرف یک ماه پس از پایان دوره مالی، در مجمع عمومی سالانه شرکت تصویب کنند.

- هر شرکت، باید ظرف مدت ۳ ماه پس از ثبت شدن در اداره ثبت شرکت‌ها، حسابرس را تعیین کند. شرکت‌های خصوصی می‌توانند یک شخص حقیقی یا یک موسسه حسابرسی را به عنوان حسابرس شرکت تعیین کنند. شرکت‌های سهامی می‌توانند یک شخص یا یک موسسه را که دارای گواهینامه انجمن حسابداران رسمی زامبیا می‌باشد، به عنوان حسابرس تعیین کنند.

الزامات قانونی

شرکت‌ها باید صورت‌های مالی و اسنادی را که گزارش‌های صحیح و منصفانه براساس آنها تهیه می‌شود، به زبان انگلیسی نگهداری کنند. این اسناد باید برای یک دوره ۱۰ ساله پس از انجام معاملات، در قسمت بایگانی شرکت نگهداری شوند.

مدیران باید ترازنامه و صورت سود و زیان سال مالی را ظرف سه ماه پس از پایان سال یا ظرف مدت ۲۱ روز به تاریخ مجمع عمومی سالانه، (در صورتی که جزء آن دوره سه ماهه باشد)، تهیه کنند.

مدیران همچنین باید تدابیر منطقی را برای اطمینان از حسابرسی صورت‌های مالی ظرف مدت تعیین شده، اتخاذ کنند.

آیین‌نامه مالیات بر درآمد، شرکت‌ها را به تهیه صورت‌های مالی حسابرسی شده ملزم نمی‌کند.

برحسب قانون، ZPA متعهد به فروش تمام شرکت‌های دولتی است، بدین معنا که باید مالکیت را به بخش خصوصی منتقل کند. LuSE متعهد شده که تسهیلات لازم برای توسعه بازار سرمایه را فراهم آورد، در حالی که ZIC متعهد به توسعه و تسهیل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI)^{۲۸} و داخلی در کلیه بخش‌های اقتصادی است. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) در زامبیا، از ۱۲۰ میلیون دلار آمریکا در سال ۲۰۰۴، به ۲۰۳ میلیون دلار آمریکا طی ژانویه تا اکتبر سال ۲۰۰۵ رسیده و از این جهت، رشد قابل توجهی داشته است. افزایش تمایل به سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) در زامبیا به دلیل فعالیت‌های بخش معدن، به خصوص مس و کبالت می‌باشد.

کمیسیون بورس اوراق بهادار (SEC-Zambia)^{۲۹}

قوانین اوراق بهادار، کمیسیون بورس اوراق بهادار را به عنوان اصلی‌ترین جزء بازار سرمایه معرفی کرده است. به کمیسیون بورس اوراق بهادار این اختیار داده شده که مطابق قوانین، معاملات اوراق بهادار در زامبیا را اجرا و بر آن نظارت کند.

انجام معامله براساس اختیارات این کمیسیون، باید شامل چهار شرط اساسی زیر باشد:

۱. هر فردی که به مشاوره یا دلالی سهام اشتغال دارد، باید مجوز از SEC داشته باشد.

۲. هر بازار سرمایه برای فعالیت خود، باید از SEC مجوز داشته باشد.

۳. کلیه سهام شرکت‌های سهامی که به صورت عمومی عرضه می‌شوند، باید توسط SEC ثبت شده باشد.

۴. طرح‌های سرمایه‌گذاری جامع، باید از کمیسیون مجوز داشته باشند.

طبق قوانین، یک صندوق جبران خسارت تاسیس شده است. این صندوق، جهت جبران زیان مالی که شخصی به دلیل کوتاهی دلال مجاز یا مشاور سرمایه‌گذاری مجاز، متحمل گردیده، طراحی شده است.

صندوق جبران خسارت، سازوکاری برای جلب اطمینان سرمایه‌گذار در صورت کوتاهی دلال یا مشاور سرمایه‌گذاری تلقی می‌شود.

معافیت‌های مالیاتی سرمایه‌گذاری:

در زامبیا، چندین معافیت مالیاتی به منظور ترقی و توسعه سریع بازار سرمایه به شرح زیر ایجاد شده است:

● عدم کنترل‌های معاملاتی.

استانداردهای حسابرسی

صورت‌های مالی یک شرکت و اصول حسابداری منعکس در آن، در واقع ادعاهای مدیریت شرکت می‌باشند. حساب‌برسان، میزان انطباق صورت‌های مالی را با اصول حسابداری پذیرفته شده عمومی، گواهی می‌کنند. برای این کار، حساب‌برسان صورت‌های مالی را در مطابقت با استانداردهای حسابرسی پذیرفته شده عمومی، مورد حسابرسی قرار می‌دهند.

حسابداران در زامبیا، ملزم به رعایت استانداردهای حرفه‌ای منتشر شده توسط موسسه هستند. آنها همچنین، استانداردهای منتشر شده توسط مراجع زیر را دنبال می‌کنند:

● کمیته استانداردهای حسابداری بین‌المللی

● نهادهای قانونگذاری مربوط و

● فدراسیون بین‌المللی حسابداران (IFAC)

روش‌های پذیرفته شده به مقدار زیادی تحت تاثیر روش‌های پذیرفته شده در انگلیس می‌باشد، بنابراین تفاوت‌های اندکی در استانداردها و روش‌های مورد استفاده در دو کشور وجود دارد.

قوانین شرکت‌ها، صورت‌های مالی و گزارش حساب‌برسان را ملزم به انطباق با الزامات قانونی می‌کند. حساب‌برس ملزم به ارائه گزارش به سهامداران می‌باشد.

بازار سرمایه و مبادلات سهام در زامبیا

بورس اوراق بهادار لوزاکا^{۳۰} (LuSE) تنها بورس اوراق بهاداری می‌باشد که در زامبیا تاسیس شده است.

حجم معاملات در بورس اوراق بهادار لوزاکا، سبب جلوگیری از تاسیس بورس در دیگر شهرهای زامبیا شده است. تنها هشت شرکت در لیست بورس اوراق بهادار وجود دارند و حجم معاملات سالانه بالغ بر ۳۰۰ میلیون دلار آمریکا می‌باشد.

بورس اوراق بهادار لوزاکا با کمک موسسه مالی بین‌المللی (IFC) و بانک جهانی در سال ۱۹۹۳ تاسیس شد. انجام مبادلات از ۲۱ فوریه ۱۹۹۴ آغاز شد. این بورس، بورس مدرنی می‌باشد که بر مبنای استانداردهای بین‌المللی جاری طراحی شده است.

برای افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، دولت سه نماد اصلی به نام‌های سازمان خصوصی‌سازی (ZPA)^{۳۱} مرکز سرمایه‌گذاری زامبیا (ZIC)^{۳۲} و بورس اوراق بهادار لوزاکا را تاسیس کرده است.

- 5- Chipata
- 6- Livingstone
- 7- Tanzania
- 8- Namibia
- 9- Botswana
- 10- Zimbabwe
- 11- Malawi
- 12- Mozambique
- 13- Angola
- 14- Copperbelt
- 15- Luapula
- 16- Kwacha
- 17- Zambezi River
- 18- International Civil Aviation Organization
- 19- International Air Transport Association
- 20- Southern African Development Community
- 21- Preferential Trade Arrangement
- 22- Mulungushi
- 23- Zambian Institute of Chartered Public Accountants
- 24- Zambia Center for Accountancy Studies
- 25- Lusaka Stock Exchange
- 26- Zambia Privatization Agency
- 27- Zambia Investment Center
- 28- Foreign Direct Investment
- 29- Securities and Exchange Commission
- 30- Central market system ("unified market")

- عدم محدودیت در مورد میزان مالکیت.
- عدم محدودیت در مالکیت خارجی.
- عدم مالیات سود سرمایه.
- کاهش مالیات بر درآمد شرکت تا ۳۰ درصد برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار.
- عدم اخذ مالیات نقل و انتقال سهام برای سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار.

سیستم بازار مرکزی (بازار یکپارچه) ۳۰

بازار سهام زامبیا به عنوان "بازار یکپارچه‌ای" شناخته می‌شود که کلیه داد و ستدها از طریق معامله سهام انجام می‌شوند. طرح بازار بورس مرکزی زامبیا به این معنی است که سهام شرکت‌های سهامی که در بورس اوراق بهادار پذیرفته نشده‌اند نیز در بازار ثانویه بورس اوراق بهادار لوزاکا قیمت‌گذاری و مورد معامله قرار می‌گیرند.

مزایای بازار مرکزی

چندین مزیت برای سیستم "بازار یکپارچه" وجود دارد:

۱. تمام داد و ستدها از طریق یک بازار هدایت می‌شود، که این امر، باعث افزایش نقدینگی می‌شود.
۲. موجب اجتناب از دوباره کاری می‌شود و همچنین باعث استفاده موثر از منابع طبیعی می‌شود.
۳. باعث افزایش شفافیت اطلاعات در خرید و فروش سهام و کاهش سوء استفاده شده و قابلیت اعتماد قیمت‌گذاری را بهبود می‌بخشد.

جزئیات بورس اوراق بهادار زامبیا

تاریخ تاسیس	۲۱ فوریه
روزهای معاملات	دوشنبه الی جمعه
ساعات معاملات	۱۲:۰۰ - ۱۰:۰۰
ابزار معاملات	سهام، اوراق قرضه دولتی
نقل و انتقال بانکی	همان روز
نرخ حق‌العمل کارگزاری	۱/۲۵ درصد برای سهام
	۰/۷۵ درصد برای اوراق قرضه

منابع و ماخذ:

- 1- <http://en.wikipedia.org>
- 2- <http://www.luse.co.zm>
- 3- <http://mbendi.co.za>
- 4- <http://www.pangaepartuers.com>
- 5- <http://www.goZafrica.com>

پی‌نوشت‌ها:

- 1- Zambia
- 2- Lusaka
- 3- Kitwe
- 4- Ndola